Pravidelná rubrika OJKT:

PŘEDSTAVUJEME OBCE NAŠEHO REGIONU

Markvartice, obec na jižních hranicích Českého ráje s bohatou minulostí i současností

Představují se Vám Markvartice, obec v nejjižnější části regionu od Ještěda k Troskám, na jižní hranici Českého ráje. V územně správním celku, sdružujícím ještě Příchvoj, Rakov, Skuřinu, Hřmenín, a dřívější osady Leštinu, Mrkvojedy, Netolice a Spařence, žije 460 obyvatel.

Sloučené obce se rozkládají na mírně zvlněné náhorní plošině mezi Sobotkou a Libání v nadmořské výšce 360 - 400 metrů. Nepříliš vzdálené vesnice jsou obetkány mozaikou úrodných polí a luk. Kromě jižní strany je tamní krajina obklopena prstencem lesů, které celou oblast chrání od nepohody a příznivě ovlivňují zdejší klima.

Markartice a okolí byly obydleny již v dávné minulosti. Archeložka PhDr. Eva Ulrychová dlouhodobé osídlení regionu zdokumentovala, zaznamenala je již šest tisíc let před naším letopočtem, v období mladší doby kamenné. Vycházela z objevů sídlišť severozápadně a východně od Rakova, kde byly nalezeny kamenné nástroje a předměty z tehdejší doby. Další nálezy potvrdily existenci osídlení z téže doby také ve Spařencích v prostoru lomu.

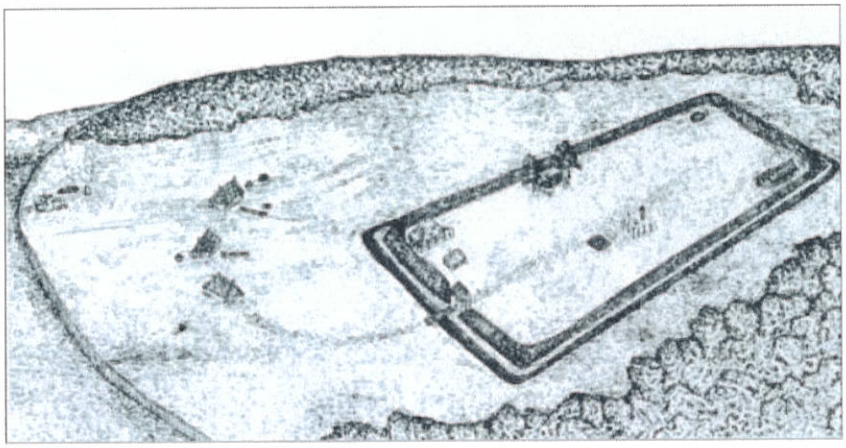
Klimatické poměry pravděpodobně zapříčinily, že v období následném bylo území opuštěno. Nálezy z doby bronzové na Markvarticku zaznamenány nebyly. Výjimkou je bronzová sekera, objevená v prostoru bývalého hrádku jihovýchodně od Rakova.

Změny v osídlení tohoto území nastaly před počátkem prvního tisíciletí. Do severních Čech i na Sobotecko přišli Keltové. Nálezy potvrzují jejich přítomnost v Oseku, Rytířově Lhotě, Markvarticích a v dalších lokalitách. Intenzita života Keltů na Markvarticku byla rozsáhlá. Dokládají to archeologická zkoumání čtyřúhelníkových hliněných valů v polní enklávě Šance asi 2 km jižně od obce. Provedli je vědečtí pracovníci libereckého muzea pod vedením dr. Jiřího Waldhausera v letech 1969-1972.

Výsledkem jejich dlouhodobého průzkumu byly nálezy zlomků nádob, železných a bronzových spon, skleněných korálků, také zlomky meče, nože a dalších drobných předmětů. Po konzultacích s archeology marburské univerzity a porovnáním s jejich nálezy v Německu a Francii došli pak archeologové ke společnému závěru, že *prostor valů v Šancích* je pozůstatkem keltského osídlení z doby 2. – 1. století př. n. l. Další objevy a jejich posouzení potvrdilo názor, že prostor mezi valy tvořil keltskou svatyni, která sloužila k náboženským i jiným shromážděním Keltů. V rohu valů stála malá dřevěná stavba, zřejmě chrámek.

Do svatyně se vcházelo po dřevěném mostě nad příkopem a zde byly také objeveny další předměty. Ve vrtech a výkopech se našlo obětní místo, kremační hrob a množství dalších artefaktů z doby laténské. Zajímavým nálezem bylo bronzové kolečko s 28 zuby a právě tolik dní měl keltský kalendář.

Valy oddělovaly tento prostor od prostoru pro běžný život Keltů. Podle dr. Waldhausera stála zřejmě před valy keltská vesnice, kde tavili bronz, hutnili železo, předli nitě, tkali látky a především provozovali zemědělství.

Snímek „Valů v Šancích"

Vědecké výzkumy vyvrátily mnohé mýty a pověsti, které tento umělý útvar v minulosti provázely. Připomeňme tvrzení, že šlo o ležení husitských vojsk ve 14. století nebo vojenské tábořiště Švédů v období třicetileté války apod. Místo stojí za navštívení i poučení.

Další osídlení krajiny je zaznamenáno ve 2. až 4. století germánskými kmeny příchozími ze severu. Z tohoto období jsou známé nálezy římských mincí-tetradrachen, objevené při opravě hostince č. 18 v Markvarticích a na dalších místech.

Změna v osídlení regionu nastala také v 6. století při stěhování slovanských národů ze severovýchodu přes Moravskou bránu do Polabí a také na Sobotecko. Archeologické nálezy slovanské keramiky z Vesce, Nadslavi, či Železnice tuto skutečnost potvrzují. Zásadní zlom v osídlení Markvarticka a přilehlého území nastal raném středověku, v rozmezí 6. – 12. století, v období kolonizačním. Zde zřejmě můžeme hledat počátek Markvartic a jejich spojení s knížecím rodem Markvartů, působících od 11. století v severních Čechách.

První písemná zmínka o obci je z roku 1188, jejich existence je potvrzena také v roce 1337, kdy Buzek z Markvartic připojil svou pečeť k závěti Arnošta ze Starých Hradů. Markvartice byly již v té době centrem okolního osídlení. Byly zde kostel, fara, škola, působil tu vrchní rychtář. Panské sídlo se nacházelo v místě, *kde je v současné době usedlost č. 6.*

Kostel sv. Jiljí v časově vzdálenějším vyobrazení. Foto dodal: Miroslav Bartoň.

Ve srovnání s jinými obcemi je poznávání historie Markvartic ulehčené. V jičínském archivu jsou uloženy záznamy, obsahující cenné informace o jejich minulosti. *Zápisky rychtáře Josefa Tomášů* dokumentují dění v obci v první polovině 19. století. Mnohem obsažnější je *farní pamětnice*, kterou založil podle dekretu českého purkrabího Karla hraběte Chotka z 31. 8. 1838 markvartický duchovní správce Jan

Markvartice čp. 6, původně statek starosty Josefa Tomášů. Na tomto místě údajně původně stála dřevěná budova markvartické školy.

Makeš. V kronikářské činnosti pokračovali i další – ostruženští faráři až do roku 1940. Zajímavou osobností na ostruženské faře byl *farář František Matějovič Vetešník*, který v obci působil v letech 1819-1838. Byl to vzdělaný, všestranně aktivní kněz, který se často stýkal s libuňským páterem Antonínem Markem, také s Josefem Jungmannem a dalšími osobnostmi našeho národního obrození. Po odchodu z Markvartic se stejnou intenzitou působil v Sobotce.

Novodobou kroniku obce založil po světové válce pokrokový, společensky angažovaný *rolník Karel Voves*, který navázal na Starou knihu obce. Vedl ji dalších 20 let. Po něm převzal tuto odpovědnou úlohu *Jindřich Slavík*, v současné době je kronikářkou *Iva Heršálková*.

Markvartice byly vždy kulturním, společenským, správním i hospodářským centrem vesnic širokého okolí. První dřevěný kostelík, zasvěcený sv. Jiljí, sloužil v obci od roku 1334. Doložena je činnost faráře Oldřicha v roce 1355. Za faráře Jiruse Hořického v roce 1569 byl pořízen první velký kostelní zvon. Na počátku 18. století byl postaven kostel nový, zasvěcený rovněž sv. Jiljí. Stavba je charakteristická svou cibulovitou věží a je zdaleka viditelnou dominantou krajiny.

Zvonička v Mrkvojedech.

Dalšími sakrálními stavbami, neodmyslitelnou součástí sdružených obcí, jsou barokní kaple svatých Petra a Pavla v Příchvoji, kaple Svatého Jana Křtitele ve Hřmenině, *kaplička Panny Marie v Mrkvojedech*. Téměř v každém osídleném místě jsou křížky a církevní pomníky. V Rakově je sousoší Kalvárie z roku 1804, v Leštině obdobné z roku 1807, ve Skuřině pomník sv. Jana Nepomuckého a poničené torzo Božích muk z roku 1843, ve Hřmenině pilíř se sochou Panny Marie Immaculaty, poblíž hřbitova sousoší Kalvárie a neobvyklé sluneční kameny. Za pozornost stojí i *smírčí kříž u markvartického hřbitova*, pravděpodobně z doby cyrilometodějské.

První dřevěná škola v Markvarticích stála v prostoru, kde byly farské hospodářské objekty. V přízemí budovy byla učební světnice a v poschodí učitelský byt. Ve Staré knize obce je záznam, že v roce 1670 zemřel učitel Matěj Švorc a po něm nastoupil Jiří Šaršoun. Chudoba, těžké životní podmínky a nevolnictví ztěžovaly, často i znemožňovaly až do poloviny 19. století školní vzdělávání

Smírčí kříž u starého markvartického hřbitova (údajně až z doby cyrilometodějské).

venkovských dětí. Proto se vyučovalo v jedné třídě, v zimě bylo žáků více, v létě méně. Děti musely pomáhat v hospodářství.

Když se postupně počet žáků přece jen zvyšoval, škola byla pak nejen malá, ale i zchátralá. Proto v polovině 18. století *za rychtáře Václava Pažouta, faráře Františka Zycha a učitele Františka Dolanského si obec na kostecké vrchnosti* vymohla stavbu nové školy. Byla opět dřevěná a stála 90 zlatých. Ve škole se v roce 1772 nepravidelně učilo asi 100 dětí a prostory byly malé. Řešili je různými provizorii, než 20. června 1862 na velké slavnosti byla v Markvarticích otevřena velká, jednopatrová, trojtřídní kamenná škola. *(Škoda, že zde chybí zobrazení jedné z původních škol. – Red.)*

Byla to dobrá příprava na školské reformy Marie Terezie z roku 1869, zejména zavedení povinné školní docházky dětí od 6 do 14 let . To se projevilo dalším vzestupem počtu žáků v markvartické škole. V roce 1884 do školy chodilo 144 žáků, v roce 1886 pak 156 a v roce 1890 již 180 dětí.

Válečná léta a poválečná migrace obyvatelstva z venkova do měst se projevila v trvalém snižování počtu žáků ve zdejší škole. Obdobný dopad měl i přechod žáků od šesté třídy do měšťanské školy v Sobotce. V Markvarticích v dalších letech působila pouze dvoutřídní, v některých letech jen jednotřídní základní škola. Sloužila až do roku 1982, kdy žáci přešli do plně organizované školy v Sobotce.

Od roku 1948 je v Markvarticích organizovaná péče o předškolní děti. Nejdříve zde byl dětský útulek a od 1. října 1978 v nově postavené školce celodenní zařízení pro 20 dětí nejen z centrální obce, ale i z ostatních částí. Byla a je to významná pomoc mladým maminkám a ku prospěchu dětem.

SNAHA O ROZVOJ KULTURNĚ SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA V MARKVARTICÍCH byla podnětem k zakládání spolků a organizací. Jejich členy byli i občané z okolních obcí, podíleli se na činnosti a užívali přínos spolků. Obec vždy sama zabírala a zabírá prostorné území.

Historická část obce zvaná „Za kostelem".

Mezi prvním sdružením v Markvarticích byl sbor dobrovolných hasičů, založený v roce 1882 a vyvíjející činnost do dneška. Hlavním posláním sboru bylo chránit majetek i životy občanů proti přírodním živlům a dalším nebezpečím. Protipožární ochranou se v obci zabývali již mnohem dříve. Podle záznamů v obecní kronice pořídila obec v roce 1826 hasičské háky, džbery a žebříky k účinnějším zásahům při požárech. O rok později, kdy rychtářem obce byl

Historická chalupa čp. 46, část obce zvaná Kouta.

Josef Tomášů, zakoupili první stříkačku na 4 kolech. Vodu do ní ještě museli nalévat. Mnohem modernější stříkačku si pořídil sbor s přispěním zemského úřadu v roce 1888. Ta již dokázala vodu nasát, stála 510 zlatých.

Další modernizace vybavení sboru se uskutečnily v letech

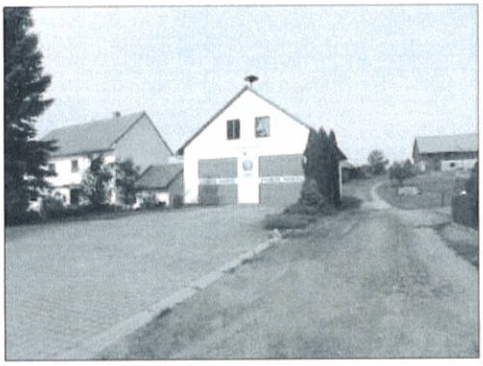

Panorama obce, severní část.

1810, 1929, 1945. V současné době má sbor k dispozici zásahový hasičský automobil a odpovídající hasičskou zbrojnici. Postavila ji v roce 1998 obec nákladem 1,4 mil Kč.

Nemůžeme nechat bez povšimnutí, že vedoucí představitelé sboru byli ve třicátých letech čelnými představiteli hasičstva na zemské úrovni a následně aktivními účastníky protiněmeckého odboje. Starosta Ing. Vít Švandrlík, velitel Václav Voves a představitel hřmenínského sboru učitel Emil Karpaš byli za vlasteneckou aktivitu vězněni v koncentračních táborech.

Již před první světovou válkou se připravovali v Markvarticích na založení tělovýchovné organizace Sokol. Válka záměr oddálila, byl usta-

Hasičská zbrojnice v Markvarticích.

ven až na počátku roku 1919 a téměř půl století přispíval k tělovýchovnému rozvoji – zejména mládeže především vynikající výchovnou strategií vůdců Masarykovy republiky. Místní sokolská organizace byla početně silná, měla až 80 aktivních členů. Cvičili muži, ženy i mládežnická družstva. Tělocvična byla v hostinci U Tůmů, obec poskytla pozemek na letní hřiště a přispěla podstatným dílem na pořízení tělocvičného nářadí. Pravidelná cvičení a nácvik hromadných skladeb umožnil oddílům účastnit se okresních a župních sjezdů. Vyvrcholením byla početná účast členů jednoty na Všesokolských sletech v Praze, prvně v roce 1932 a naposled v roce 1949.

Přechod do sjednocené tělovýchovy po roce 1948 vedl k postupné stagnaci tělovýchovné činnosti i v naší obci.

Zajímavostí Markvartic bylo, že v obci nepůsobily spolky, které by se výhradně věnovaly kulturní práci, na příklad divadelní spolek apod. Tuto činnost organizovali místní hasiči a sokolové. Protože se v podstatě jednalo o stejné lidi, v pořadatelské činnosti se střídali a dosahovali společně promyšlených i cílených výsledků...

Záznamy obecní kroniky a také pamětníci dokládají, že každý rok nacvičili několik divadelních představení, se kterými zajížděli i do okolních obcí. *Divácky přitažlivé byly programy o významných osobnostech a událostech z dějin českého národa. V čele tohoto úsilí byli místní učitelé.*

Velkým přínosem v kulturním životě obce bylo **zřízení obecní knihovny.** Byla zde sice farní knihovna, obsahovala však povětšinou jen církevní témata. *S aktivním přispěním učitelů Josefa Lachmana, Karla Syrovátky a studujícího techniky Josefa Říhy byla na podzim 1908 markvartická veřejná knihovna otevřena. Místnost ji ve svém domě zapůjčil Václav Svoboda.* Čtenáři měli z počátku k dispozici 200 knih. Knihovna je aktivním kulturním činitelem do současnosti.

Spolky v Markvarticích se rozvíjely i v hospodářské oblasti, pomáhaly v rozvoji obce i regionu. Mezi prvním společenstvím byl **Spořitelní a záložní spolek Kampelička**. *S námětem na ustavování družstevních záložen přišel rodák ze Syřenova lékař MUDr. Cyril Kampelík.* Záložní spolek zabezpečoval na svépomocném základě finanční a obchodní služby venkovu. Základním heslem Kampeliček bylo: **„Co jednomu nemožné, všem dohromady snadné."** – Na založení družstevní záložny v Markvarticích měl největší zásluhu řídící učitel Karel Šimůnek. Ustavující valná hromada 28 zakládajících členů proběhla na počátku roku 1903. Předsedou byl zvolen Josef Tomášů, místopředsedou Karel Voves a pokladníkem Karel Šimůnek. Záložna měla sídlo ve

Slavnostní otevření kampeličky dne 30. září 1934.

škole a úřadovala v neděli. Kampelička přijímala vklady a poskytovala půjčky za lepších podmínek než ostatní peněžní ústavy. Postupně rozvíjela také obchodní služby. Prodávala uhlí, hnojiva a další potřeby zemědělcům a občanům venkova. Stala se významným hospodářským činitelem v obci i okolí (vlastně celostátně). Stoupající rozsah činnosti a dobré výsledky ústavu umožnily, aby nákladem 110 tisíc postavila v Markvarticích kancelářskou a provozní budovu. K slavnostnímu otevření za široké účasti veřejnosti došlo 30. září 1934.

Nelze pominout, že z dobrých hospodářských výsledků podporovala hospodářský a kulturní život v jednotlivých obcích. Budovala zařízení pro zemědělství, na příklad obecní mostní váhy. Nákupem školních pomůcek podporovala mládež: školní desky s nápisem *Spořit se dá i z mála, jen začni a vytrvej, vedly děti ke spoření.* Začleněním *Kampeličky* do jednotné státní finanční soustavy byla činnost záložního spolku v Markvarticích v roce 1953 ukončena.

Družstevní myšlenky a zásady v období první republiky byly účinným prostředkem při realizaci mnoha velkých záměrů v obci. **Elektrárenské družstvo občanů** v roce 1928 organizačně a finančně zajistilo elektrifikaci obce. **Meliorační družstvo** ve třicátých letech odvodnilo pozemky a přispělo k zvýšení úrodnosti půdy. Společně, prostřednictvím strojního družstva si rolníci pořizovali stroje, které by sami nevyužili a byly by pro ně nákladné.

Markvartická přítomnost

Po krátkém exkurzu do minulosti obce a regionu převedeme čtenáře do současnosti. Markvarticko bohužel nemá slavné budovy či objekty, kam by směřovaly tisíce návštěvníků. Nabízí však pohodu, potěšení, zajímavosti, které jinde nenajdou.

V současné době se dostala **do popředí zájmů cykloturistika.** V markvartickém regionu má uživatel velké možnosti. Šest silnic 3.

třídy, řadu značených cyklostezek, kde turista téměř nepotká kamion a nehrozí mu tak nebezpečí, ale dovede cyklistu do míst, která ho potěší i poučí. Obec si je vědoma přínosu cykloturistiky pro region. Na jednotlivých trasách v přitažlivých místech postavila 8 odpočívadel. Turisté-sportovci zde mají nejen potřebný stůl, lavici, odpadkový koš, upravené prostranství, ale potěší ho i informační tabule s mapou. Naleznou zde poučení o místě a upozornění, co by neměli opomenout. *(Viz: snímky v barevné vložce!)*

Rovinatý reliéf nad vyvýšenou krajinou nabízí návštěvníkům řadu krásných vyhlídek. Silnice z Příchvoje do Štidel otevírá před turistou překrásné pohledy na Trosky, Kozákov, Prachovský chlum a Ještěd s jeho typickou věží. Ne náhodou hodnotil historik Josef Pekař tato místa jako nejkrásnější v y h l í d k y na Český ráj.

Další místo, které stojí za zastavení, je planina na silnici, vedoucí ze Staňkovy Lhoty k Zajakurům. Pohled západním směrem návštěvníkovi ukáže v popředí Sobotku s dominantou Humprechtem, Boleslavskou kotlinu, ze které vystupuje obrys města i Škodovky, horizont uzavírá silueta Bezdězu.

Dvojitá výhlídka se nabízí turistovi z návrší Čakanu, nejvyššího místa regionu, v nadmořské výšce 399 m. Severovýchodním směrem potěší jiný úhel pohledu na Český ráj: obohatí se o značnou část Jizerských hor a Krkonoš s vyčnívající Sněžkou.

Když spočine zrak návštěvníka jižním směrem, spatří rovinatou krajinu Polabí, kterou rámují kouřící chladící věže opatovické elektrárny, okraje Železných hor a Českomoravské vrchoviny. Není přece mnoho takových míst, kde můžeme v rozsahu jednoho dvou kilometrů spatřit tolik krásy a nemusíme s námahou stoupat na rozhledny či věže!

Markvarticko je územím s nejvyšší koncentrací lidových dřevěných, roubených staveb, jsou jich tu desítky. V každé z místních obcí i osad se zachovala dřevěná přízemní i patrová obytná stavení, chalupy i hospodářské objekty. Jsou udržovány a obydleny, nejde o umělé skanzeny. Vznikaly na rozhraní 18. a 19. století, jak dokládají základová prkna, která jsou jejich rodným listem. Dřevěné lomenice jsou členěny do několika stupňů a ozdobně bedněny. Patrová dřevěná obydlí mají pavlače s balustrádou a plastickými ozdobami. Skelet staveb je rouben z ručně tesaných trámů, utěsněných směsí hlíny s příměsí plev. Spáry a trámy jsou barevně odlišné, kontrast je charakteristický a pohledný. *(Viz např. snímek v barevné vložce.)* Skutečnost, že mnohé roubené chalupy jsou památkově chráněné objekty, zvýrazňuje jejich význam. Prohlédněte si jejich několik fotosnímků ve vybraném rozsahu jak v barevné vložce, tak i v základním textu a i na titulní straně obálky tohoto čísla OJKT !

Historie je základem současnosti, na úspěšnou minulost rádi vzpomínáme. Současným posláním je obec rozvíjet, vytvářet dobré podmínky pro život občanů. Doba není příliš nakloněna rozvoji služeb pro uspokojení potřeb obyvatel venkova. Ruší se prodejny, řemeslnické dílny a další obdobná zařízení, omezuje se veřejná doprava. Za vším musí venkovští občané složitě a nákladně dojíždět.

Markvartické obecní zastupitelstvo se tento trend snaží zmírnit.

V obci je i nadále moderní prodejna se širším sortimentem zboží. V roce 2011 nákladem 16,4 mil. zrekonstruovali a zmodernizovali starý hostinec na moderní polyfunkční dům, středisko společenské, kulturní a spolkové aktivity v obci. Místní i turisté se mohou v příjemném prostředí osvěžit, najíst, odpočinout či pobavit s přáteli. Součástí objektu jsou společenský sál s jevištěm, tělocvična s relaxačním koutem, zasedací a společenské, spolkové místnosti s internetem a již zmíněná restaurace. Název objektu „U Markvarta" připomíná zakladatele obce.

Obdobná zařízení, úměrná místní potřebě, zrekonstruovali rovněž v Příchvoji, Rakově, Skuřině a ve Hřmenině.

V Markvarticích se i v současné době úspěšně rozvíjí kulturní život. Pořádají se přednášky, výstavy, vlastivědné výlety. Využívají se i krásné prostory místního kostela ke koncertům vážné i lidové hudby, k vánočním a mikulášským setkáváním či k výstavám. V současné době můžeme zde navštívit výstavu fotografií z minulosti obce, autorem je místní rodák Josef Jirků (autor většiny fotosnímků i v tomto článku a jeho části následné barevné vložky.)

Charakteristickým znakem krajiny Českého ráje byla po staletí silniční ovocná stromořadí. Lemovala polní cesty, následně silnice. Zeleň obohacovala krajinu, jarní květenství ji měnilo v zahradu, na podzim přinášela lidem pochoutky a zbylo i v zimě pro ptáčky. *Silniční stromořadí byla nedílnou součástí jičínského ovocnářství, které tvořilo nemalý podíl zemědělství. Dokládá to sčítání z roku 1925, které na Jičínsku zaznamenalo 350 tisíc ovocných stromů, v Markvarticích 4 182.*

Poslední plošná výsadba se uskutečnila v roce 1929. Tehdy se odstraňovaly následky předchozích nebývalých mrazů. V současnosti jsou silniční stromořadí jen dožívajícím torzem. Krajinu neobohacují, spíše hyzdí. Vedou se diskuze, píší vědecká pojednání o tom, co dál, jak obnovit zašlé, ale potřebné a pěkné. Slov a námětů je mnoho, nová tako-

Současná výstava fotografií Josefa Jirků o jeho obci předvedená v kostele u příležitosti i zde každoročně slavené velkolepé akce „ČESKÁ KVĚTNICE".

vá výsadba vlastně žádná, preferují se rozsáhlé výsadby pro komerci, většinou v režii zahraničních firem a pro vývoz do vlastních zemí. O to více potěší přístup Markvartických. Pod vedením a pod *aktivitou Ing. Bradny* tu odstranili dožilé stromy a vysadili nové hrušně, jabloně, třešně, švestky, slívoně i několik ořešáků. Několikaletým úsilím v podstatě obnovili ovocné stromořadí podél všech silnic v regionu. Vysázeli přes 1 000 nových ovocných stromků, obohatili vzhled krajiny v délce 15 km!

@@@

Je zajímavé, že ač z prameniště mezi Rakovem a Batínem se pitnou vodou zásobuje Libáňsko a Kopidlensko, občané čtyř místních částí dlouhá léta trpěli jejím nedostatkem či špatnou kvalitou. Problém Markvartičtí vyřešili v roce 2010 největší investicí obce v rozsahu 42,4 mil. Kč. Do Markvartic, Příchvoje, Rakova, Spařenec a Mrkvojed byla přivedena kvalitní voda a modernizována kanalizace. Délka gravitačních vodovodních řádů měří 11.7 km.

Markvartický region je po staletí charakteristický vyspělým zemědělstvím. Úrodnost půdy i klimatické podmínky vytvářejí dobré předpoklady pro rostlinnou a návazně i živočišnou výrobu. Popisovat vývoj tohoto odvětví je nad možnosti tohoto článku. Přesto nelze pominout, že zemědělství bylo hlavním zdrojem obživy a pracovních příležitostí obyvatel. Dnešní zemědělství je soustředěno **v podniku ZEMA, a.s.** Markvartice, který hospodaří na výměře 1 820 ha a zaměstnává v průměru 50 pracovníků. V rostlinné produkci dosahuje špičkových hektarových výnosů: 8,4 t pšenice, 99 tun cukrové řepy, 11,5 t zrna kukuřice. V živočišné produkci se specializuje na chov jatečního skotu s denním váhovým přírůstkem 1,1 kg a výrobu mléka s dojivostí krav 8 351 l za laktaci. Podnik je ziskový.

Podnikem specificky zaměřeným rovněž na zemědělství a využívajícím zdejší zemědělskou půdu, je společnost **Planta Naturalis.** Vznikla v roce 1993, založená a provozovaná především aktivitou zmíněného ing.Bradny. Navázala na tradici semenářství v obci a na několika desítkách hektarů pěstuje semena pro obnovu přírodních, květnatých luk a široký rozsah léčivých rostlin. Výrobní sortiment podniku tvoří několik set druhů rostlin, z toho 30-40 léčivých.

Významným přínosem pro region a veřejnost je s tím spojený široký rozsah popularizačních akcí, které pravidelně a dlouhodobě podnik Planta Naturális pořádá. Největší je ČESKÁ KVĚTNICE na přelomu května a června. Její součástí jsou komentované prohlídky porostů, výstavy a aranžmá pěstovaných rostlin, přednášky o léčivých rostlinách a jejich využití i odborné poradenství. Česká květnice, to je doslova barevná pastva pro oči. Letos se konal již 14. ročník a tisícové návštěvy dokumentují potřebnost a oblibu České květnice a co navíc – stoupá tím široce i zájem o návštěvu Markvartic!

V tomto regionu Markvartic, krajině poctivého českého zemědělství, je ještě jeden větší podnik: Mezinárodní i vnitrostátní **kamionová přeprava,** významný dopravní subjekt pánů Františka a Roberta Bočka (otec a syn) z Rakova, laskavých podporovatelů sborníku „Od Ještěda k Troskám". Tento podnik má ovšem své angažmá v celé Evropě.

Sestavila pracovní skupina vedená **Miroslavem BARTONĚM a starostou obce Františkem ŠOLCEM, fotografickou část ze svých (i jiných) fotografií zajistili Josef JIRKŮ a M. Bartoň.**

Seznam použité literatury.

Bílek, Karol: Malé dějiny Sobotecka. Město Sobotka, 2008.
Waldhauser, Jiří: Keltové na Jizeře a v Českém ráji. OM Mladá Boleslav, 1996.
Bartoň, Miroslav: Pohledy do minulosti Markvartic. Gentiana Jilemnice, 2007.
Farní pamětnice, Memorabili, Kronika Markvartic, Školní kronika.